NA TRASIE ŚMIERCI

Innowacja pedagogiczna

INFORMACJE OGÓLNE

Temat: „Na trasie śmierci” – wirtualny przewodnik historyczny

Rodzaj: innowacja mieszana (programowo-metodyczna)

Uczniowie objęci innowacją: grupa chętnych uczniów z klas 7-8

Autorzy:

- mgr Piotr Knapek – nauczyciel geografii
- dr Przemysław Noparlik – nauczyciel historii

Termin realizacji: rok szkolny 2025/2026

- rozpoczęcie: wrzesień 2025
- zakończenie: październik 2026

IDEA PROJEKTU

W dobie cyfrowej, gdzie wiedza jest na wyciągnięcie ręki, wyzwaniem dla edukacji jest nie tylko przekazywanie informacji, ale także nauczanie, jak je łączyć, rozumieć i interpretować w szerszym kontekście. Właśnie z tego założenia narodziła się innowacja pedagogiczna „Na trasie śmierci”, która stanowi most łączący historię z geografią. Projekt ten ma na celu odkrycie i zbadanie historii Borowej Wsi z okresu II wojny światowej, ze szczególnym uwzględnieniem dramatycznych wydarzeń ze stycznia 1945 r., gdy przez miejscowość przechodzili więźniowie z KL Auschwitz-Birkenau w tzw. „marszu śmierci”. Uczniowie, pod okiem nauczycieli historii i geografii, wcielą się w rolę młodych badaczy, aby w terenie i w oparciu o różne źródła odkryć a następnie upamiętnić w formie internetowego przewodnika miejsca związane z tymi wydarzeniami.

Innowacja wpisuje się w **kierunki polityki oświatowej państwa na rok szkolny 2025/2026**:

- Szkoła miejscem edukacji obywatelskiej - kształtowanie postaw patriotycznych, społecznych i obywatelskich, odpowiedzialności za region i ojczyznę, dbałości o bezpieczeństwo własne i innych.
- Promowanie higieny cyfrowej i bezpiecznego poruszania się w sieci. Rozwijanie umiejętności krytycznej analizy informacji dostępnych w Internecie. Poprawne metodycznie wykorzystywanie przez nauczycieli nowoczesnych technologii, w szczególności opartych na sztucznej inteligencji oraz korzystanie z zasobów Zintegrowanej Platformy Edukacyjnej.
- Wspieranie aktywności poznawczej i poczucia sprawczości ucznia poprzez promowanie oceniania kształtującego i metod aktywizujących w dydaktyce.

CELE INNOWACJI

Cel główny:

- Stworzenie w wersji cyfrowej internetowego przewodnika wzdłuż trasy tzw. „marszu śmierci" przez Borową Wieś ze stycznia 1945 r.

Cele szczegółowe:

- Rozwój umiejętności badawczych: Uczniowie będą pracować z mapami, archiwaliami, i relacjami świadków, ucząc się krytycznej analizy i weryfikacji informacji.
- Rozwój kompetencji cyfrowych: Uczniowie przyczynią się do powstania internetowego przewodnika, dostępnego dla każdego użytkownika sieci.
- Wzrost świadomości historycznej i geograficznej: Projekt pozwoli na zrozumienie, jak ukształtowanie terenu, sieć komunikacyjna i inne czynniki geograficzne wpłynęły na przebieg marszu śmierci, łącząc wydarzenia historyczne z ich fizycznym otoczeniem.
- Budowanie empatii: Bezpośredni kontakt z miejscami pamięci i relacjami świadków pozwoli uczniom lepiej zrozumieć tragedię „marszu śmierci".
- Kształtowanie postaw obywatelskich: Uczniowie staną się lokalnymi ambasadorami historii, a ich praca przyczyni się do zachowania pamięci o ofiarach.
- Troska o pamięć historyczną: Projekt pomoże ocalić od zapomnienia pamięć o wydarzeniach z lat 1939-1945, które rozegrały się w Borowej Wsi, a także przyczyni się do rozpowszechnienia wśród mieszkańców miasta wiedzy na ten temat.

METODYKA PRACY

Innowacja opiera się na **podejściu badawczym i projektowym**. Uczniowie, podzieleni na zespoły, będą pracować nad konkretnymi zadaniami z wykorzystaniem **nowych metod pracy**:

- Praca w grupach metodą projektów: Uczniowie będą dzielić się zadaniami i realizować konkretne elementy projektu.

- Analiza źródeł: Zespoły będą badać dokumenty, zdjęcia, mapy i inne materiały, dotyczące „marszu śmierci". Przeprowadzą też rozmowy ze świadkami wydarzeń.
- Praca w terenie: Uczniowie, korzystając z map i GPS, odwiedzą miejsca związane z „marszem śmierci", dokonają pomiarów oraz wykonają zdjęcia stanu obecnego.
- Tworzenie przewodnika: Zebrane materiały zostaną opracowane i zdigitalizowane. Uczniowie samodzielnie opracują teksty, stworzą interaktywne mapy i przygotują materiały multimedialne.
- Promocja: Gotowy produkt w postaci wirtualnego przewodnika zostanie upubliczniony, a uczniowie zaangażują się w promocję projektu w szkole i społeczności lokalnej.

NOWATORSKIE DZIAŁANIE

Nowatorstwo innowacji polega na:

- stworzeniu konkretnego produktu, który będzie służył społeczności lokalnej,
- zaangażowaniu uczniów w odkrywanie historii w sposób atrakcyjny i nowoczesny,
- przygotowaniu przez uczniów dwóch spotkań otwartych,
- włączeniu uczniów w życie lokalnej społeczności,
- wykorzystaniu technologii cyfrowych w realizacji projektu.

SPODZIEWANE EFEKTY

- Stworzenie **wirtualnego przewodnika** w formie strony internetowej lub aplikacji.
- Zorganizowanie **otwartej wycieczki** dla społeczności lokalnej.
- Wzrost zainteresowania uczniów historią i geografią.
- Rozwój kompetencji cyfrowych uczniów.

HARMONOGRAM DZIAŁAŃ

- Ustalenie trasy spaceru (wrzesień)
- Podział punktów trasy do opracowania (wrzesień)
- Analiza materiałów historycznych (październik)
- Opracowanie pytań dla świadków (październik)
- Przeprowadzenie rozmów ze świadkami (październik)
- Spotkanie otwarte dla społeczności (listopad)
- Przygotowanie mapy (listopad)
- Eksploracja miejsca obozu jenieckiego (grudzień)
- Opracowanie treści przewodnika (grudzień)
- Opracowanie szczegółów wycieczki (styczeń)
- Promocja wycieczki (styczeń)
- Przygotowanie strony www/aplikacji (styczeń)
- Publikacja wyników projektu w sieci (luty)

- Promocja rezultatów projektu (marzec)
- Wycieczka otwarta dla społeczności (kwiecień)

WARUNKI REALIZACJI

- **Współpraca z lokalną społecznością:** Na każdym etapie realizacji innowacji będzie podejmowana współpraca z lokalną społecznością: sołtysem, pracownikami Muzeum w Mikołowie, świadkami historii. Uczniowie przygotują też dwa spotkania otwarte dla mieszkańców: pierwsze w szkole w formie prelekcji, drugie w terenie jako spacer.
- **Przestrzeń wirtualna w Internecie:** Na potrzeby przewodnika, opracowanego przez uczniów, niezbędna jest strona internetowa (domena i hosting).
- **Środki dydaktyczne:** komputery z dostępem do Internetu, projektor cyfrowy, ekran, papier, mazaki, kredki, karty pracy w wersji drukowanej.

EWALUACJA

Monitorowanie postępów realizacji innowacji będzie dokonywane na każdym jej etapie przez nauczycieli, realizujących projekt. Końcowa ewaluacja zostanie przeprowadzona na ostatnich zajęciach w maju 2026 r. Wyniki ewaluacji zostaną zaprezentowane rodzicom uczniów i radzie pedagogicznej. Wnioski pomogą innym nauczycielom w podejmowaniu kolejnych działań.

BIBLIOGRAFIA

Materiały historyczne, w oparciu o które uczniowie będą pracować:

- *Kronika szkolna,* 1939-1945, Archiwum ZSP nr 3 w Mikołowie.
- P. Noparlik, *Historia szkoły w Borowej Wsi na tle dziejów miejscowości*, Mikołów 2009.
- I. Pająk, *Przewodnik wzdłuż tras ewakuacyjnych więźniów KL Auschwitz-Birkenau przez Gliwice, Rybnik i Racibórz*, Katowice 2007.
- *Sprawiedliwi z Borowej Wsi*, film dokumentalny w portal YouTube.